

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljaški prostori: 3657 S. Lawndale av.
Office of publication: 3657 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1917. Chicago, Ill., sreda, 29. decembra (Dec. 29th) 1920. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 304.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

STAVBINSKI DELAVCI SO IZVOJEVALI ZMAGO.

DESET MESECEV JE TRAJAL BOJ.

Le trmoglavost podjetnikov je zakrivila dolgotrajni boj.

Butte, Mont. — Stavbinski podjetniki v tujakšnem mestu se prav nič ne ločijo od svojih tovaršev v drugih mestih. Najraje bi plačevali nizke mezd, dobivali stavbinski material skoraj na pol zastonj, računili pa material in delo po visokih cenah. Spomladi so stavbinski podjetniki mislili, da je napočil ugoden čas, da poizkusijo svojo srečo in razbijejo organizacije stavbinskih delavcev, kajti bilo je treba napraviti novo pogodbo z organizacijami stavbinskih delavcev, stavbinskega dela je pa bilo malo. Odločili so se zahteve stavbinskih delavcev in se odločili, da poizkusijo izvršiti naročena stavbinska dela s stavkavci. Upali so, da bodo stavkavci kar drli iz vseh krajev Združenih držav v Butte in se drenjali pred pisarnami stavbinskih podjetnikov. Delali so račun na medvedovo kožo, se preden so medveda ustrelili. Stavkavci niso bili v tistem številu, kot so jih pričakovali, tisti stavkavci, ki so se pa prijavili na delo, so pa bili tako izučeni svojega dela, da so jih bilo težko premagati. Splošno je znano, da se med stavkavci le redkokdaj najde dober delavec, kajti dobri delavci so organizirani in tudi zanje se dobi vedno delo, a ko stavbinska stroka ne praznuje.

Po deset mesecih je stavbinske podjetnike srečala pamet, da so ustrelili velikega kozla, da so prisilili stavbinske delavce do stavke. Računili so, da bodo imeli velik profit, če najamejo stavkavce, a najbrž so se prepričali, da so imeli izgubo, poleg pa še velike sitnosti, ker so bila dela izvršena po stavkavskih cenah. Po deset mesecih trdega boja in bridkih izkušenj so priznali stavbinskim delavcem en dolar povznanje mezd na dan, da odpuste vse stavkavce in odzdravljajo naprej najamejo samo organizirane delavce. To priznanje od strani podjetnikov je končalo hud boj med delavci in podjetniki, kakršni so navadno le posledica izredne podjetniške trmoglavosti. Če bi bili podjetniki pametni in ne trmoglavci, bi bili priznali zahteve delavcev spomladi. Prihranili bi si bili izkušnje, ki so jih imeli s stavkavci, pa tudi skozi vso sezono bi imeli dosti dela. Mogoče jih ta izkušnja izniči, da bodo v bodočnosti bolj pametni in manj trmoglavci, kadar jim stavbinski delavci predložijo svoje zahteve.

20ANJARSKA REVOLUCIJA.

Hurley, Wis. — V to mesto je prišlo v ponedeljek 48 prohibicionističnih agentov pod vodstvom majorja Dalrymple, ki imajo nalogo aretirati 38 gostilničarjev, ker tečijo opojne pijače. Agente so oboroženi in ravno tako so gostilničarji in njihovi prijatelji, ki so se zakleli, da mora biti Hurley "mesto možakov, ne pa bab." Po zadnjih vestih so se uradniki postavili zunaj mesta in se postavili v bojno črto. Razburjenost je velika, kajti oboroženi gostilničarji pravijo, da živih jih ne bo nihče našel v zapor.

NASELJEVANJE V KANADO JE OTEŽKOCENO.

Ottawa, Ont. — Kanadska vlada je odredila, da morajo izseljenci pri vstopu v Kanado imeti s sabo dve sto petdeset dolarjev v gotovini ali v obliki čekov. Ta odredba velja le za rokodelce, navadne delavce in umetnike, ker se tudi v Kanadi širi brezposelnost. Položaj se menda ne obrne na bolje v bližnjih šest mesecih.

MEHIKA ZOPET RAZOČARALA KAPITALISTE.

Klerikaleci so pričeli boj proti Obregonu.

Mexico City, Mehika, 28. dec. — Predsednik Alvaro Obregon je predložil kongresu zakone, ki so strli zadnje nade lastnikov velikih zemljišč, da bo nova vlada omilila Carranzovo ustavo. Domači in inozemski kapitalisti so spoznali, da bo Obregon še bolj strog z uveljavljenjem konfiskatoričnih točk ustave kot je bil provizorični predsednik de la Huerta.

Mehiški klerikaleci, katerim načeljuje nadškof dr. Jose Moray del Rio, so že dvignili oblak prahu s protestiranjem proti novim agrarnim zakonom. Omenjeni nadškof pravi, da je "žalostno, kako je Mehika obsojena na radikalno eksperimentiranje na škodo institucij, ki so se tekom stoletij izkazale najboljše." Nadškof ima seveda v mislih sveti fevdalni sistem, ob čemu katerega je imela katoliška cerkev v Mehiki vrhovno oblast in je izkoriščala revne peone (tlačane na plantažah) do kosti.

Klerikalecem so se pridružili lastniki veleposestev, kakor tudi zastopniki inozemskih kapitalističnih interesov in organizirali so zvezo, katero mislijo razširiti po vsej Mehiki. Organizacija se bo bojevala proti 27. členu ustave, ki določa, da se veleposestva razkosojo in da imajo le mehiški državljani pravico posedovati naravne zaklade v Mehiki. Nasprotniki nove vlade pravijo, da ne bo Obregon "nič bolj kot je bil Carranza."

IZZA KULIS VESELICE BOGATINOV.

Chicago, Ill. — Čikaška družba višjih starih tisoč je priredila dobrodelni ples za bolnišnico Lying-In, kajti pri bogatih je že v navadi, da najboljše izvršujejo dobrodelnost in dele miloščino, kadar plešejo. Za dobrodelni ples, ki so ga imenovali orientalni ples, je bil najet ogromni Kolizej.

Na plesu so potrebovali tudi natakarije. In bogate dame so za natakarije najele zamorce, da bo vsa prireditelj imela bolj orientalski značaj. Niso pa bili organizirani natakariji, ampak pobrali so zamorce, o katerih so sodili, da so dobri natakariji, ker so sprejeli delo za tri dolarje petdeset centov. Mezda za organizirane natakarije znaša na plesu osem dolarjev.

Vse je bilo že pripravljeno za ples, ko se je predsednik damskega komiteja mrs. Kellogg Fairbanks predstavil Joseph Winkler, predsednik organizacije gostilničarjev, in ji na tihoma povedal, da bodo na orientalskem plesu plesali brez godbe, če ne bodo gostom servirali organizirani natakariji. Konferenca je bila kratka, toda učinkovita. Odpušeni so bili takoj neorganizirani natakariji, njih mesta so pa prevzeli organizirani natakariji. Če so se milijonarji in milijonarki kaj jezili, ko so spoznali, da ne bo zapiskal klarinet in zabrcal bas k plesu, ako ne sprejmejo ultimata organiziranih delavcev, o tem seveda kronika molči.

NEZGODA NA CESTNI ŽELEZNICI.

Pittsburgh, Pa. — Na klanen Forbesove ulice se je utrgal zadnji voz od prvega voza na ulični železnici. Zdrknil je po klanen nizdol in udaril ob drug voz, ki je vozil za njim. Ena oseba je bila ubita, okoli štirideset pa ranjenih.

POMORSČAK JE IZGINIL Z VELIKO VSOTO DENARJA.

Baltimore, Md. — 21-letni pomorščak H. W. J. Meyers, ki je pravljal službo pisarja na rukelecu "Satterlee," je izginil z \$72.000.

PREMOGOVNIŠKI PODJETNIKI SLEPOMISLIJO.

POGAJANJA Z ZASTOPNIKI RUDARJEV S POLJA TRDEGA PREMOGA HOČEJO ZAVLEČI DO SPOMLADI.

Takrat jim stavka ne more povzročiti skoraj nobene škode.

Butte, Mont. — Med zelo navihane podjetnike spadajo premogovniški podjetniki s polja trdega premoga. Čuditi se ni temu, kajti antracitni premogovniki so večinoma pod kontrolo železniških magnatov, med katerimi zopet ukazujejo denarni interesi v Wall Streetu. Vsi ti interesi imajo najete tudi navihane advokate, ki zanje mislijo, da lažje opelarijo delavce.

Zastopniki rudarjev so zahtevali splošno povišanje mezd in šest dolarjev minimalne dnevne mezd, poleg pa osemurni delavnik.

Ko zahteve rudarjev niso bile spoštovane in je komisija določila veliko manj povišanja rudarjem na polju trdega premoga, kot so lani v decembru prejeli rudarji na polju mehkega premoga, je izbruhnila nesvetoizirana stavka.

Stavka je končala in predsednik Wilson je pozval na skupno konferenco zastopnikov rudarjev in podjetnikov. Stranki se nista mogli zediniti o besedi "neenakosti." Podjetniki so trdili, da je predsednik menil neenakosti v razsodbi komisije, rudarji so trdili, da je predsednik menil vse neenakosti.

Zadeva se je predložila delavskemu tajniku Wilsonu. Vsakdo je mislil, ki je zasledoval ta spor, da je zdaj konec. Vsakdo, ki je tako sodil, se je zmotil, ker ni računil, da podjetniki radi sredo svojo dano besedo, ako niso prisiljeni spoštovati jo do pike.

Zdaj je minilo že precej časa in podjetniki pravijo, da ne uvažajo povišanja mezd. Izgovarjajo se, da so se senile življenske potrebe.

Ta izgovor je nova poteza podjetnikov, kajti obče znano je, da so se cene za življenske potrebe znižale le na papirju in sičar v klepetavem velebizniškem časopisu. Kdor je kupil zdaj tik pred prazniki svojo obleko, zimsko suknjo, čevlje ali kaj drugega, se je lahko prepričal, da se cene niso prav nič znižale. Biznismani so sičar oglašali, da zdaj prodajajo reči najmanj za dvajset ali več odstotkov cene kot lani ob tem času, ali kdor je šel v prodajalno in vprašal po cenah se je prepričal, da so oglaševalna vada, ki imajo namen lovit kaline, verujoče v bajko, da so cene padle.

Svoji izjavi so premogovniški baroni dodali, da splošnega meznega povišanja ne priznajo, ampak pripravljeno so se pogajati zaradi mezd z vsakim rudarjem posebej. Očividno, da je žele premogovniški podjetniki uvesti zopet tisti sistem, ki je bil v navadi, dokler piko bili rudarji na polju trdega premoga organizirani, in ki je izvrstno redil denarne močnejše premogovniških podjetnikov na antracitnem polju. Cilj podjetnikov je zavleči pogajanja saj še dva meseca, tako da zapihajo spomladanski vetrovi, kajti takrat bodo na konju, ker bodo naročila za trdi premog nekoliko ponehala.

HIŠNIKI NE DOBE POVIŠANJE MEZDE.

Chicago, Ill. — Organizacija hišnikov in hišnih posestnikov sta izbrali razsodnikom policijskega načelnika, da razsodi o sporu. Hišniki so zahtevali povišanje mezd, hišni posestniki so pa hoteli znižati mezdo za pet in dvajset odstotkov. Policijski načelnik je odklonil obe zahtevi: povišanje mezd in znižanje mezd, in odločil, da ostane stara mezda veljavna.

KRVAVI BOJI NA REKI; MNOGO MRTVIH.

REKA JE PADLA.

Po novjših poročilih je d'Annunzio le lahko ranjen; vstaja Rečanov zadušena.

Rim, 28. dec. — Ministrski predsednik Giolitti je danes naznanil, da so italijanske redne čete gospodar na Reki.

London, 28. dec. — "Exchange Telegraph" je prejel brzjavko iz Turina čez Pariz, ki se glasi, da je d'Annunzio mrtel.

(Enako poročilo je prišlo še večeraj, toda čez noč je slavnj post-general srečno oživel. Op. ur.)

London, 28. dec. — Iz Rima javljajo danes "Daily Express," da so rimski nacionalisti, ki simpatizirajo z d'Annunzijem, metali kamenje na stanovanje ministrskega predsednika Giolittija.

Dalje poročajo iz Rima, da sta izbruhnila dve vstaji zadnje dni na Reki, toda d'Annunzijeve ardit so obe zadušili v krvi. Danes jutraj je prišla brzjavka iz Trsta, da je reški župan prošil za premirje, toda general Caviglia je zavrgel prošnjo, rekoč, da se mora d'Annunzio brezpogojno podati. Del Reke, ki leži ob morju, je v razvalinah vsled bombardiranja.

Rim, 28. dec. — Gabriel d'Annunzio je na Božič poslal vladi brezično brzjavko sledečee vsebine: "Italija obhaja božični praznik s pobijanjem Italijanov na italijanski Reki. Gabriel d'Annunzio pozdravlja svoje morlice."

Pariz, 28. dec. — V mestih severne Italije vztraja vest, da je d'Annunzio ubit. Iz Rima poročajo, da je lahko ranjen. Kako je dobil rano, ni še pojasnjeno, toda domneva se, da ga je zadel kos ometa, ko je granata podela del guvernerske palače, v kateri se je nahajal. Vest iz Trsta se glasi, da so Italijani ujeli dva letala z Reke, ki sta metala letake med redne vojske na "fronti."

Trst, 28. dec. — Italijanske čete pod generalom Caviglio bombardirajo Reko s suhega in z morja. Topovi so naperjeni proti vojaškim barakam, guvernerski palači in drugim podobnim poslopjem; topničarji pazijo, da ne poškodujejo mesta preveč.

Poročilo, da je bil d'Annunzio ubit, je uradno zanikano, potrjuje se pa, da je lahko ranjen.

London, 28. dec. — Po najnovjših poročilih iz Trsta in Milana divja ljuta bitka na Reki. Regularne italijanske čete so prodrele v mesto, toda d'Annunzijeve legijonarji so jih sprejeli z ognjem iz strojin, ki so bile postavljene v oknih. Mnogo regularcev je bilo ubitih in ranjenih in med zadnjimi sta tudi dva majorja in eden polkovnik. D'Annunzijevo desno krilo je bilo razbito kmalu po napadu regularcev in oblegajočee čete so navalele v mesto od zapadne in vzhodne strani. Tedaj je d'Annunzio ukazal streljati na Italijane in vnel se je boj na ulicah in v okolici ladjedelnice Searns-Danubio. Legijonarji so spremenili mnoge hiše in vrtove v gnezda strojnih pušk. Ogenj reških legionarjev je bil tako močan, da so se regularci ustavili. Vse glavne ulice so zabarikadirane z bodečo žico.

Agentura Stefani javlja iz Rima, da so d'Annunzijeve ardit napadli iz zasede in ujeli kompanijo alpincev. Bojne ladje pred reškim pristaniščem so potopile d'Annunzijevega ruslisa "Espero", čigar moštvo se je bilo pred kratkim pridružilo Reki.

Druga vest se glasi, da so Rečani, ki niso zadovoljni z d'Annunzijem, organizirali revolucijo v mestu, toda legijonarji so vstajo zadušili v krvi. V nedeljo večer je bilo videti velik požar na Reki; gozdovi v okolici so se tudi vneli vsled ognja granat.

Rim, 28. dec. — Depše z Reke sporočajo, da legijonarji uspešno vrtajo luknje z električnimi

COLNINSKA PREDLOGA NA RAZPRAVI.

DEMOKRATIČNI SENATORJI SO PRIČELI Z OPOZICIJO.

Senator Hitchcock imenuje predlogo samomer.

Washington, D. C. — Demokratični senatorji so pričeli z bojem proti colninski predlogi na poljske pridelke. Senator Hitchcock je predlagal, da se predloga odkaže trgovskemu senatnemu odseku mesto finančnemu. Njegov predlog je bil znamenje, da boj pričenja, kajti za besedo so se oglašili tudi drugi demokratični senatorji.

Senator McCumber iz Severne Dakote, predsednik finančnega odseka, je izjavil, da odsek ne bo uvaževal predloge do prihodnjega tedna. Kritiziral je nekatere postavke v predlogi in povdaril, da on ne glasuje za predloga v sedanjih formi.

Ostro so kritizirali predlogo senatorji Hitchcock, Harrison iz Missisipija in Gerry iz Rhode Islanda. Vsi trije so demokratje. Povdarjali so, da je predloga navaden samomer.

Hitchcock je govoril, da je colnina tako visoka, da izgleda, da je uvažanje poljskih produktov prepovedano v Združene države. Oglašila sta se za besedo senatorja McCumber in Smoot iz države Utah. McCumber je trdil, da je treba povišati colnino pri bušnju pšenice od trideset na petdeset centov.

Senator Hitchcock je zavrnil colninarje, da delata udaj ne potrebuje colninskih ovir, ampak treba ji je trgovine z drugimi državami. Po njegovi sodbi bo izvoženega blaga letos za tri milijarde dolarjev. Izvoženo blago bo plačano v produktih in zato je treba odpraviti colnino. Povdarjal je tudi, da je kredit največ kriv, da farmarji niso mogli dobiti posojila, ki pridelujejo bombaz, pšenico in druge produkte. Temu je dodal, da tujezemske države ne bodo mogle plačati naših produktov, če se vpostavimo velike colninske ovire.

Tako se bje colninska bitka v senatu, dasiravno je znana reč, da colnina ne bo odpravila draginje in tudi ne bo odprla trgov ameriškim produktom.

PRETEP MED CIVILISTI IN POMORSČAKI.

San Francisco, Cal. — V okraju, ki je poznan pod imenom "Barbary Coast" je prišlo do takega pretepa med civilisti in pomorščaki, da so morali poklicati mornariške patrulje na pomoč. Aretiranih je bilo štiri sto pretepačev, predno je nastal zopet mir. Pretepani so se s pestmi, palicami, steklenicami in opeko. Boj je nastal, ker sta bila prejanja sobota tepena dva pomorščaka.

BREZPOSELNOST MED RUDARJI NA ZAPADU.

Seattle, Wash. — Glavni stan rudarske organizacije U. M. W. of A. naznanja, da je v promogarski industriji v tej državi več kot tisoč pet sto delavcev brez dela. Podjetniki so omejili produkcijo premoga, ker bi radi znižali rudarske mezd. V nekaterih rudniških delo popolnoma počiva. V drugih pa delajo po dva do tri dni v tednu.

svedri pod glavniimi postopji in ulicami z napenem, da razstrela mesto, ako bi se imeli podati.

Regularne čete imajo do danes 30 mrtvih in okrog sto ranjenih; med ranjenih je več častnikov. Reški ardit so razstrelili most na Reki.

Kolikor je razmeti ima general Caviglia 13.000 mož v operacijah proti d'Annunziju.

SOVJETI PRETRGALI POGAJANJA S POLJAKI.

KAOS NA RUMUNSKEM.

Ruski mirovni delegatje v Rigi so pretrgali pogajanja.

Kopenhagen, 28. dec. — Iz Varšave poročajo, da so rusko-poljska mirovna pogajanja v Rigi definitivno pretrgana. Adolf Joffe, predsednik ruske mirovne delegacije, je informiral Poljake, da je mednarodni položaj sovjetske Rusije tako dober, da se ruska vlada ne more več ozirati na imperialistične mirovne pogoje poljske vlade.

Carigrad, 27. dec. — Iz Bukarešte je prišla vest, da je rumunska vlada prejela noto iz Moskve, ki se glasi, da so govorice o prpravah sovjetske ofenzive na mejl Besarabije neutemeljene. Čiérin, ki je poslal noto, je obenem opomnil rumunsko vlado, zakaj ne predloži mirovnih protipogojev kakor je moskovska vlada zahtevala že pred več meseci.

Razburljive vesti o pripravi sovjetrov za reokupacijo Besarabije so spravile rumunsko buržoazijo v veliko paniko. Govorci so, da ima Rusija osem divljaj vojakstva na besarabski mejl. Politični in gospodarski položaj v Rumuniji je zelo slab. Železniški promet je še daleč desorganiziran vsled zadnje generalne stavke, med ljudstvom vlada pomanjkanje in nezadovoljnost in boljševala propaganda evete kakor še nikoli.

Pariz, 28. dec. — Iz Indije so pet prihajajo poročila o veliki nezadovoljnosti in izgredih. Stavke neorganiziranih delavcev v industrijskih središčih so na dnevnem redu.

ČE SE STRUNA PREVEČ NATEGNE, RADA POČI.

Seattle, Wash. — Kompanija v Everettu, ki ima pogodbo za nakladanje in razkladanje parnikov in ladij, ki priplovoje v Everett, je hotela, da trije pristanišni delavci izvrše delo starih delavcev. Seveda je kaj takega že a fiksna cena staljša nemogoče. Ali kjer delavci niso organizirani, vseno radi poskusijo, da ustrezajo želji podjetnika, čeprav pri tem trpi njih zdravje. Pristanišni delavci v Everettu so pa organizirani in so gospodom kompanistom takoj povedali, da iz te moke ne bo kruha. Družba je mislila, da se delavci šulijo, a se je kmalu prepričala, da je stvar resna, ko je v pristan dospel parnik "Steel Ranger", da naloži les. Stavka je bila tako učinkovita, da se je parnik brez lesa vrnil nazaj v Seattle.

NA PRODAJ ZA ENO LETO IN \$2.500.

Chicago, Ill. — V današnji človeški družbi se dogajajo dogodki, ki govorje jasno kot bel dan, da je nekaj zelo gulega v nji. Med take dogodke spada tudi ponudba Obert Firmlina, mornarja, ki pravi v nji, da proda za eno leto svoje telo in dušo tistemu, ki mu plača \$2.500. Pripravljen je izvršiti vsako delo, le zločini so izvzeti.

Firmin je mornar, oženjen in oče trinajst mesecev stare hčerke. Zdej je promet na Velikih jezerih ustavljen, brezposleev v mestu je veliko, njegova soproga in hčerka pa morata vsaki dan jesti. In ker dela ne more dobiti, se je ponudil na prodaj in izjavil, da izvrši vsako delo, ne glede na nevarnost, samo da ne bosta njemova žena in hčerka gladovili. Povedal je, da ne mara nobene miloščine, ker miloščina ponižuje.

VREME.

Chicago in okolica: V četrtek jasno in južozapadni vetrovi. Driganje temperature. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 12 nad ničlo, najnižja 4 pod ničlo. Sonce izide ob 7:18, zalze ob 4:26.

10 E. 22nd St. NEW YORK, N. Y. 10010

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Reklamirajte se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Januar 31-31) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem davkom potekla naročnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

TRAGIKOMEDIJA NA REKI.

Če so brzozavna poročila zanesljiva, je pričelo zadnje dejanje reške tragikomedije v petek popoldne, ko je italijanska armada dobila povelje, da zasede vrhe okoli Reke.

Dolgo časa je Gabrijel D'Annunzio, ki ima v navadnem življenju zelo nepoetično ime — Smolica, ako se pravilno preloži na slovenski jezik, nastopal v ulogi "junačka", ki je pripravljen umreti na čelu čet, katere vodi v boj. Rogal se je velevladim, kot včasih Nikita črnogorski pred trideset leti v svojem akalovju, ko še niso imeli na bojnih ladjah topov, da bi streljali z njimi na najbližje in najvišje vrhove v Črni Gori, kajti Gabrijel je računil s tem, da si kraljevi pesnik lahko dovoli malo več v deklaracijah o "junaški smrti" na čelu vojaških čet kot ljudje, ki niso še postali dvorni pesniki. Izdelal je posebno ustavo za Reko, na kakoršno bi bila ponosna celo svet desetih (Consiglio dei Dieci) in veliki svet (consiglio maggiore) v srednjeveških Benetkah.

O Gabrijelu se mora reči, da je ostal svoji ulogi zvest do zadnjega dejanja tragikomedije. Še malo preje, ko so se prikazali italijanski pešci na vrhovih okoli Reke, je Gabrijel deklamiral sredi svojih "arditov", kako "sladko in častno" je umreti za "sveto" zemljo, na kateri je zgrajena Reka. Grozil je, da požene vse mesto v zrak, preden stopi kraljeva italijanska armada na "sveto reško" zemljo. Jugoslovane je dal zapreti, kar jih ni že preje pobegnilo z Reke, da se toliko ložje pripravi za zadnji "slavni" čin, ki napravi konec njegovi pustolovski karijeri. Izvršil je vse, kar se le more roditi v napol blaznih šovinističnih možganih.

Tudi na drugi strani so bile izvršene ravno take bombastične priprave. Za boj se je pripravila mornarica. Italijanske čete so se pričele raztezati okoli Reke, da jo obkrožijo kot obroč. Zapovedujoči italijanski general je izdal oklic na civilno prebivalstvo, da lahko zapusti mesto do petka opoldne, kajti popoldne preneha vsaka milost. Izvršene so bile priprave, kakor da stoji na Reki in bližnjih vrhovih Gabrijelova armada, broječa na sto tisoče bojevnikov, ki so vsi pripravljeni položiti svoje življenje na altar "svete" zemlje.

Vse to je poročal brzozav v svet in ljudje so pričakovali strašnih novic po praznikih.

Vse je bilo pripravljeno, škoda, da ni bilo tam podjetnega Američana s svojo fotografsko kamero, da bi lahko kasneje kazali zadnji akt reške tragikomedije v kinematografskih gledališčih, kajti reklama je bila že tako kričasto vprizorjena, da bi napolnila gledališča.

Napočil je pondeljek! Brzozav je sporočil, da so italijanski pešci zasedli vrhove okoli Reke, razstrelili so mostiče, ki vodijo prek Fiumere, o Gabrijelu pa poročajo, da ne vedo, če je živ ali mrtev, ali je ranjen ali je izvršil samomor.

Ali iz tragikomedije nastane lahko velika tragedija. Na Reki je pet tisoč pustolovcev, ki se imenujejo arditi. Ti pustolovci bodo zase že skrbeli, da ne bodo stradali. Lakote ne bodo trpeli tudi bogati trgovci. Poleg oboroženih pustolovcev in bogatih trgovcev so na Reki tudi siromaki, ki živijo iz rok v usta. Ti siromaki so pretrpeli grozno trpljenje, odkar se je Gabrijel prikazal s svojimi pustolovci na Reki. Tovarne so bile zaprte, trgovina je počasi zaspala, kar jo ni zadremalo v vojnem času. Brezposelnost je postala splošna reč. In če delavec ne dela, tudi nima kaj jesti, ker nič zasluzi. Revščina je bila strašna, še preden je pričela sedanja blokada in postala bo nekaj strašnega, če blokada traja teden ali pa še več dni. In takrat nastane iz tragikomedije prav zanesljivo velika tragedija za revno ljudstvo. Delavno ljudstvo noče sicer nič slišati o Gabrijelovi pustolovščini, ali Gabrijel ima s sabo od nog do glave oborožene pustolovce, ki jih imenuje svojo armado in s katerimi kroti neoboroženo delavno ljudstvo.

Gabrijel in njegovi pustolovci so res precej zakrivil. Ali še večja krivda zadene tiste šovinistične in imperijalistične kroge, ki so dovolili, da se je tragikomedija tako daleč razvila, da konča mogoče z veliko tragedijo. Šovinisti in imperijalisti na odgovornih mestih v Italiji, ki so mirno gledali, kako Gabrijel pripravlja svoj oder za tra-

gikomedijo, so ravno taki krivci kot Gabrijel in njegovi pustolovci. Oni so dali Gabrijelu potuho in on je izvršil, kar je menil, da lahko izvrši.

RUSKI PDSLANIK OD-
POKLICAN; AMERIKA
IZGUBI MILJARDE.VANDERLIPOVE KONCESIJE
SO TUDI IZGUBLJENE?

Sovjetska vlada je pozvala Martensa domov in pretrgala kupcijske pogodbe.

New York, N. Y., 28. dec. — Ludwig C. A. K. Martens, ruski sovjetski poslanik v Združenih državah, je večerj obvestil vladni department za delo v Washingtonu, da je prejel brzozavko iz Moskve, ki mu nalaga, da zapusti Združene države. Martens odpotuje 3. januarja.

Sovjetska vlada je sporočila Martensu, da mu ni treba vložiti priziva proti deportacijski odredbi ameriške vlade, temveč naj se vrne v Rusijo z vsem svojim osebjem. Istočasno je sovjetska vlada naročila Martensu, da naj pretrga trgovska pogajanja in razveljavi vse sklenjene pogodbe z ameriški mi tvrdkami. Martens je večerj dejal, da valed sovražnega nastopa vlade v Washingtonu bodo ameriške trgovske tvrdke izgubile okrog sedem milijard dolarjev vsled preklanih naročil iz sovjetske Rusije.

Brzozavka, katero je poslal Čičerin, ljudski komisar za zunanje zadeve v Moskvi, se med drugim glasi:

"Spriznati se moramo z dejstvom, da mora Rusija valed sovražnega stališča sedanje ameriške administracije zaenkrat biti brez kooperiranja z Ameriko. Sovražnost ameriške administracije, ki se izražajo v tem dejanju, dolžni za deportiranje Martensa, pa ne reflektirajo na mnenje ameriškega ljudstva, posebno ameriških delavcev, ki so že večkrat pokazali, da gorko simpatizirajo z delavci in kmeti sovjetske Rusije. V največji razmerah ste poklicali (Martens) ustanoviti prijateljske vezi z Združenimi državami v pripravi, da skupni interesi obeh ljudstev eventualno odstranijo ovire glede sporazuma. Ali v sedanjem momentu je sovjetska vlada spoznala mrzlo dejstvo, da Amerika, ki je že tolikokrat pokazala dobro voljo napram ruskemu ljudstvu in s katero je Rusija delala razviti vzajemno kooperacijo na ekonomskem polju, je naredila takšno kooperacijo nemogočo. To se je zgodilo v času, ko druge države — celo take, ki so vodile vojno proti nam — iščejo gospodarskih stikov z Rusijo."

Washington, D. C., 28. dec. — Senator Joseph L. France iz Marylanda, je danes izjavil, da je ameriško trgovino zadel velik udarec radi "stupidnosti" sedanje ameriške vlade, ki je sklenila deportirati ruskega poslanika. Vlada, katero je ljudstvo porazilo v zadnjem novembru — pravi senator France — ne more živeti brez gorostasnih napak in še zadnje dni svoje eksistence strelja krolez z dalekosežnimi posledicami.

Senator France je bil večerj v telefonskem pogovoru z Martensom v New Yorku in od njega je prejel potrdilo večerjane vesti, da je sovjetski poslanik odpoklican od svoje vlade. Potrjena je tudi vest, da ima Martens nalogo zavreči vse trgovske pogodbe z Ameriko. Ni še jasno, da li je s tem prizadeta tudi Vanderlipova pogodba glede koncesij v Sibiriji. Martens pravi, da je ampak senator France je mnenja, da ni.

France je tudi rekel, da je zelo značilno, da je ameriška vlada sklenila deportirati ruskega zastopnika ravno v momentu, ko Anglija sklepa trgovsko pogodbo z Rusijo. To izgleda ravno tako, kakor da ameriška vlada deluje za interese Anglije.

"Kadar Martens zapusti New York, bo rusko ljudstvo brez zastopnika v Ameriki," pravi France. "Medtem ko je angleška vlada priznala sovjetske poslance in se pogaja z njimi za trgovino v ogromnem obsegu. Meseca februarja t. l. sem v senatu predložil resolucijo za vzpostavljanje prijateljskega razmerja z Rusijo, toda resolucija še danes počiva

med zaprašenimi akti v odseku; vsekakor je zdaj čas ugoden za sprejem resolucije. Rusija je pred vojno kupila v Ameriki 702.000 svežnjov bombaža letno. Danes imamo ogromne zaloge bombaža in ne vemo kam z njim. Zakaj ga ne bi prodali Rusiji? Za bombaž bi dobili rusko zlato ali material, ki ga zelo potrebujemo. Otvoritev ruskega trga bi veliko pomagala da se omeji brezposelnost v Ameriki, kajti ruska naročila bi držala naše tovarne v polnem obratu skozi več mesecev. Državni department se igra v roke angleški vladi, kar se tiče naše ruske politike. Obtožujem, ne da bi se bal kontradikcije, državni department in poslušen sluga britske vlade."

New York, N. Y. — Ameriška delavska alijanca za otvoritev trgovine z Rusijo je sklicala javni protestni shod proti deportiranju Martensa. Shod se vrši v nedeljo na vrtu Madison Square. Alijanca je izdala oklice, v katerem pravi, da organizirano delavstvo v Ameriki protestira proti odredbi vlade za izgon ruskega sovjetskega poslanika.

V MILWALKEE-
JU OBETAJO SE
SLABEJŠE ČASE.BOGATA KOMPANJJA JE ZNI-
ŽALA DELAVSKE MEZDE
ŠKORAJ ZA POLOVICO.

Tudi na skrajnem zapadu postaja delavski položaj izredno slab.

Milwaukee, Wis. — Odborniki delavskih strokovnih organizacij senja številno brezposelnih delavcev v tem mestu na pet in trideset tisoč. Harry Lippart, ravnatelj državne posredovalnice za delo, pa pravi, da je v mestu od pet in dvesto do trideset tisoč delavcev brez dela. Odborniki delavskih organizacij cenijo, da je v državi Wisconsin okoli osemdeset tisoč delavcev brez dela.

Zdaj se nismo dosegli najvišjega števila," je rekel Lippart, ko so ga vprašali, če sodi, da se armada brezposelnih pomnoži. Dodal je, da v nekaterih industrijah delajo z omejenim delavnim časom, da jim ni treba odpustiti delavcev.

Poročilo industrijalne komisije se nanaša na 221 tovarn, v katerih dela osem in sedemdeset tisoč delavcev. To je ena tretjina od vseh tovarniških delavcev v Wisconsinu. Komisija poroča o razmerah od julija do oktobra in pravi, da se število zaposlenih delavcev znižuje že od zadnjega februarja, po juliju se je pa število zaposlenih delavcev pričelo vidno krtiti. V oktobru je delalo v teh tovarnah že deset odstotkov manj delavcev kot v februarju.

Detroit, Mich. — Tukaj so bile znižane mezde izučenih mehanikov od \$1.25 na 55 centov in \$1.00 na 50 centov. Buick Motor kompanija je znižala mezdo od osemdeset na petdeset centov in od devetdeset na pet in petdeset centov.

Tukajšnje velebizniško časopisje seveda pripoveduje, kako padajo cene življenjskih potrebščin in da se vračamo v normalne čase.

Seattle, Wash. — Tukaj je šlo naraslo število brezposelnih delavcev. Prav lahko se reče, da od leta 1914 ni bilo tako velikega števila delavcev brez dela v državi Washington kot letos. Ko so ustavili delo na žagah, v tovarnah za lesne izdelke in v žagah, je bilo na tisoče delavcev vrženih na cesto, ki zdaj zamažajo delo, ker ga ni. Samo v Seattleu cenijo število brezposelnih delavcev na petnajst tisoč. Mestni uradniki in odborniki pa niso storili ničesar, da se zniža število brezposelnih delavcev. Delavci prejemajo, kar so izvolili, kajti zdi se, da dozdaj še niso prišli do spoznanja, da najraje volijo v vse javne urade svoje tovariše, ako nekoje ob času vlože brezpodelnosti občutiti gorje v polni meri, ki ga prinaša brezposelnost.

Mnogo delavskih družin se nahaja v veliki bedi. Družinski oče ne dela, torej nima tudi zaslužka. A ker nima zaslužka, nima njego-

ve obnove potrebne denarja za nakup življenjskih potrebščin. Največja brezposelnost je v mestu med lastnjimi delavci. Razmere se zdaj še vedno obračajo na slabše in delavci najostreje prosi od te države, ako dočeto pomnoži števila tistih delavcev, ki zamažajo delo od podjetja do podjetja.

Znamenja na steni.

Francoski vojni minister Andre Lefevre je resigniral. Resignacija sama na sebi ni velikega pomena, kajti vojni ministri so resignirali pred Lefevrovo resignacijo in bodo po nji, ako bi njegova resignacija ne bila v zvezi z vojaško predlogo. Lefevre se je ujezil, ker je zbornica znižala vojaško službo od dveh let na osemnajst mesecev. Nekateri sodijo, da se je Lefevre bal, da znižajo vojaško službo samo na eno leto, kar bi nikakor ne moglo prenesti njegovo arce.

Ta pojav v Franciji je pravo znamenje na steni, ki pripoveduje s plamtečimi besedami, da francosko ljudstvo postaja trezno, zelo trezno in da se je naveličalo militarističnih pustolovščin, ki stanejo milijarde. Ljudstvu pa ne prinesejo nobenih koristi.

Polom francoske politike v Poljski in Levantu je kmalu privedel militariste pri francoskem ljudstvu, kajti ljudstvo je spoznalo, da militaristična politika prinaša ljudstvu le nova bremena.

Militaristi pa vkljub tem znamenju niso obupali in upajo, da dosežejo pri senatorskih volitvah v januarju velike uspehe. Če bi militaristi računili z neuspehi, bi se mogoče malo bolj približali resnici, ker se najpotrebnijeje ljudstvo navsezadnje naveliča militaristov, ker militaristična politika ne more voditi drugam kot v vojaško diktaturo.

Dozdaj se militaristična politika ni nikjer obnesla. Povsod je ljudstvu prinesla nesrečo in povsod je ljudstvo le nazadnje spoznalo, da mu militaristična politika ne prinaša drugega kot nesrečo. Ljudstvo mora — navedeti velik krivni dayek, pa tudi drugi davki so tako veliki, da jih ljudstvo komaj nosi. Nekaj časa že prinašajo militaristične pustolovščine navidezne uspehe, nekega dne se pa ti navidezni uspehi spremene v prazen nič in polom militarizma je tukaj. In kaj takega se mogoče zgodi tudi v bližnji bodočnosti v Franciji, kajti znamenja so že tukaj, da je francoskemu ljudstvu pričela presedati politika militaristov in imperijalistov.

ZADRUŽNA PRODAJALNA, KI
IMA BODOČNOST

Bloomington, Ill. — Tukajšnja delavska zadruga prodajalna je razdelila za zadnje četrtletje \$2.486.36 več dividendne svojim članom kot v prejšnjem četrtletju. Odrpa je tudi trgovino s premogetom. V prvih treh mesecih je zadruga prodala tisoč ton premoga. Da se zadruga gibanje še bolj razširi, se je ustanovila ženska zadruga prodajalna.

BANKIRJI SO NAVDUŠENI ZA
DRŽAVNO POLICIJO.

Rockford, Ill. — Skupina štev. 3 bankirske organizacije, ki sestoji iz bankirjev iz deset okrajev, je sprejela resolucijo, v kateri se izreka, da se uvede državna policija v državi Illinois. Resolucija dalje priporoča, da se eksekutiva bankirske organizacije peša s tem vprašanjem na volji, ki prične dne 14. januarja v Chicagu. Od bankirjev, nasprotnikov organizirane delavstva, tudi ni bilo drugega pričakovati kot taka resolucija.

STAVKA RUDARJEV V MEH-
SKIH BREMOGOWNIKIH SE
NI KONČANA.

Eagle Pass, Tex. — Stavka rudarjev na premogovnem polju pri Coahuili, Meh., o kateri je velebizniško časopisje poročalo, da je končana, še vedno traja. Premogovniški podjetniki v Agujiti in Cloeti so odklonili povišanje mezde za dvajset odstotkov, dasiravno je vlada prijavila, da je tako povišanje na mestu. Rudarji so zaradi te podjetniške trmočnosti izjavili, da ne gredo na delo, dokler trma ne mine podjetnikov.

METEORITI.

Ako bi se vršil plebiscit na Primorskem kakor se bo vršil v gornji Šleziji, in če bi papež ukazal slovenskim katoličanom, da morajo biti nevtralni v plebiscitu kot je ukazal katoličanom v Šleziji — kaj bi na to rekli slovenski katoličani?

Odgovor bi bil zelo zanimiv.

Najsmehljivejša figura na vsem svetu je angleški kralj, kadar odpira in zapira parlament. Nekdo mu spiše govor in kralj potem prečita "govor", v katerem so tudi besede "moji podaniki", "moja armada", "moja mornarica", "moja vlada" in podobni srednjeveške reči.

Teater angleške demokracije!

Kapitalistični listi, ki so naznačili, da bo Martens, uradni zastopnik sovjetske Rusije, deportiran iz Združenih držav, niso povedali vse resnice. Ako bi hoteli poročati resnico, tedaj bi morali pisati takole:

Martens mora zapustiti Ameriko zato, ker vlada, katero on zastopa, noče povrniti milijonov dolarjev ameriškim bedakom, ki so jih posodili zadnjemu ruskemu carju, pokoj njegovi duši!

Ali je George Washington plačal dolgove angleškemu kralju Juriju III., ko so mu ameriški revolucionarji pokazali figo?

Revolucija, taka in taka na vseh koncih.

V Argentini so se znižali vrhovi gora in reka Turbio se je poslovala po Clemenceaujevo.

V Jugoslaviji so se znižali topi vrhovi klerikalnih ledenikov in reka Liberalika pod krinko Demokracije je izginila s površja slovenske zemlje.

Jugoslovanski kmet in delavec molita: Še nekaj takih potresov nam daj, o Gospod!

Prijatelj, ki mi je poslal pismo z voščilom, da bi doživel "še milijon Novih let", se je morda zmotil. Pomlino prošni za ponovno štetje.

Bodoči prezident Harding je odpril posredovalnico za dobavo služb. Vse prošnje morajo biti odane do 28. februarja. Radovedni smo, kdo prevzame mesto stoprocentnega "secret-service-šefa" med ameriški Slovenci. Do zdaj je to visoko in častno službo opravljal naš klevelandski patrijot Lojze na veliko — nezadovoljnost justičnega departamenta. Kdo se zdaj priglasi, kdo? Oh, kdo? Lojze bo seveda "fajeran", ker on je demokrat z velikim "D". Vsekakor mora biti republikanec. Nekaj se nam sanja, kdo bi bil zelo dober — in morda se ne motimo. Aha, že vemo, toda — nič toda, srečno Novo leto!

Ali je slavni markal Potiorek še živ ali je odšel v Srečno lovišče?

To vprašamo samo tako. Zakliti vitez v Parizu, Londonu in Berlinu namreč iščejo novega junaka — zakukala mu majka (te tri besede sem si izposodil od prijatelja Petra, opomba K. T. B.) — ki bo vodil tri bele armade proti Moskvi, pa si mislimo — well —

Papež misli, da ameriška Zveza krščanske mladine ni krščanska. Kaj bi si sveti stric šele mislil, če bi bil natančno informiran o znamenjih in notranjih rečeh Kazimirjevega Stefanovega kluba krščanskih fantov v Chicagu! In o Kazimirjevem pivovarskem kotlu! Great Scott!

Kongresnik Kitchin iz Severne Karoline je rekel, da so profitirali ukrali ameriškemu ljudstvu 50 milijard dolarjev v zadnjih štirih letih.

To pomeni, da je bila sleherna oseba oropana za petsto dolarjev. Hm! Kaj pa je to — petsto dolarjev! V žep poselek, pa jih ni!

Iz Belgrada čez Washington nam pošiljajo brzozavna poročila, kako je šel regent Aleksander k maši na svoj rojstni dan.

Kakor da bi bilo to najbolj važno ali kakor da bi nas prav prokleto brigalo, kaj dela neki regent Aleksander!

Srečno Novo leto vsem prijateljem in študentem, ki so na delu v kovanici sreče!

VABILO

k prireditvi

SLOVENSKEGA DRAM. DRUŠTVA in PEVSKEGA ZBORA
"SAVA" DNE 2. JANUARJA 1921

v dvorani Č. S. P. S., 1126—1130 West 10th Street

PROGRAM:

1. Sprejem, overture (R. Schlegelgrell). Igra orkester Petra Ahaičica.
2. "Dobro zdravilo", šaloigra v enem dejanju. (Iz angleščine prosto prevlel Ivan Molek.)
3. "Sarafan" (Frane. Gerbič). Poje pevski zbor "Sava".
4. "Pep", karakteristični komad (Arthur. Amaden). Igra orkester Ahaičica.
5. "Soprog njegove žene", šaloigra v enem dejanju. (Iz angleščine priredil Ivan Molek.)
6. "Pred slovesom" (Anton Foerster). Poje pevski zbor Sava.
7. "Indijska princeza" (K. L. King). Igra orkester Petra Ahaičica.
8. "V nedeljo jutro", šaloigra v enem dejanju. (Iz angleščine priredil I. M.)
9. PLES IN PROSTA ZABAVA.

Pričetek ob drugi uri popoldne.

Vstopnina za odrasle 75c, za otroke od 6. do 14. leta 15c.

Zveza Slovenskih Kulturnih Društev v Chicagu.

VABILO!

Slovenski Pevski Zbor "Sava"

PRIREDI SVOJ PRVI

Koncert

V NEDELJO DNE 2. JANUARJA 1921

V BOHEMIAN-AMERICAN DVORANI, 1436-40 W. 18TH STREET

Uspored:

1. Pozdravni govor, govori preda. g. Ivan Zupan.
2. Lustspiel, Overture Keler Bela
Igra Orkester pod vodstvom g. Fr. Sinkovca
3. Na dan. Jak. Aljaž
Poje Slov. Pev. Zbor Sava pod vodstvom g. Ivan Kevadica
4. Ptička, samospevi in opere. g. Prof. Arno M. Hoss
Poje g. M. Nemanich, na glasovni spremlja g. Prof. Arno M. Hoss
5. "Pogled v nedolžno oko" P. H. Sattner. A. M. Hess
Poje Slov. Pevski Društvo Lira pod vodstvom g. prof. A. M. Hess
6. "Ljubez", samospevi in opere. Jos. Gerbič
Poje Slov. Pev. Zbor Sava pod vodstvom g. Ivan Kevadica
7. Pastirček Jos. Gerbič
Poje Slov. Pev. Zbor Sava pod vodstvom g. Ivan Kevadica
8. "Oblaku", samospevi. A. Ašker
Poje gđ. Ernestina Walker
9. Večer na Savi. Eisenhut
Poje Slovenski Pevski Zbor "Jugoslavija" pod vodstvom g. prof. Adolf Erst
10. "Slavček", samospevi. S. Gregorčič. P. H. Danka
Poje g. Ludvik Skala. Na glasovni spremlja g. Ivan Kevadica
11. Katrica. Vasilj Mirko
Poje Slov. Pev. Društvo "Slovan" iz Pullman, Ill. pod vodstvom g. J. Tisla
12. Sweet Briar, Overture. L. P. Laurendeau
Igra Orkester pod vodstvom g. Fr. Sinkovca
13. "Planinska". A. Foerster
Poje Slov. Pev. Zbor "Sava" pod vodstvom g. Ivan Kevadica
14. Prosta zabava in ples.

Začetek ob 3 uri pop.

Vstopnina 75c.

Pri plesu bode sviral Fr. Sinkovca Orkester.

VOŠČIMO VESELO NOVO LETO

vsem Slovencem in Hrvatim v Chisholm, Minn., in v bližnji okolici. Upamo, da naš bodo še obiskali in ostali nam naklonjeni, kot do sedaj. Naša potreba bode vedno točna.

Zelec vam vse najbolje, uradniki in nadzorniki

MINERS STATE BANKE

Uradniki: S. R. Kirby, predsednik. Jno. A. Redfern, podpredsednik. Frank Gouze, blagajnik. O. L. Baldarica, pomožni blagajnik. Nadzorniki: S. R. Kirby, Jno. A. Redfern in Frank Gouze.

NAZNANILO ROJAKOM

Sirom Združenih držav naznanjam, da sem preselil moj stan iz 1376 Marquette Rd. na

5506 St. Claire Ave., Cleveland, Ohio.

Pri ti priliki voščim vsem rojakom osobito prijateljem in mojim odjemalcem

VESELO IN SREČNO NOVO LETO, ter se uljudno priporočam za blizni poset.

JOHN ZULICH,

prodajalec posudiv in krtij, ter savarjem proti ognju.

VABILO

na veliko maskerado veselico,

katero priredi

društvo št. 68, S. D. P. Z. dne 15. januarja 1921 v dvorani Karol Muskviča na sedmi ulici v Clinton, Indiana.

Vstopnina za moške je 50c, ženske se vstopnine proste. Igrala bo izvrstna godba in zabave bode dovolj za vse, mlade in stare.

Vesela se vrši v korist društvene blaginje. Pri tej priliki se bodo razdelila tudi izvrstna darila najboljšim navzočim maskam. Na razpolago bo vsega dovolj in veselilni odbor bo skrbel za točno vsastransko postrežbo; imeli bomo dober prigrizek in izvrstne pijače.

Torej v imenu vsega članstva našega društva vabim vsa cenjena društva, vse rojake in rojakinje iz domače in bližnje okolice, da se polnoštevilno udeležijo naše veselice dne 15. jan. in s tem pripomorejo društveni blaginji do boljšega stališča. Na svidenje pri veselici, ne pozabite na 15. januarja zvečer in pridite gotovo vsi! Za društvo "Združeni Balkan" št. 68 S. D. P. Z. Joe Vidmar, predsednik, Clinton, Ind.

PRIPOROČAM

svojo gostilno, stanovanje in hrano. Lahko dobite pri meni tudi samo hrano ali samo stanovanje.

Mo. Blalica,

198—1st Ave., Milwaukee, Wis.

ZA \$1.00 DOBITE \$10.00

ZA \$88.00 PREKO TRSTA V DOMOVINO!

W. U.

ZAPORKA

IZVADAR

KNJIGE ULOŽAKA

PRVE HRVATSKE ŠTEDILOVNE

UČASTNIKA

KNJIGA

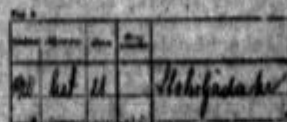
STRANA

—265— —312—

daje.
Preskrbi
potnike
z vsem in
jamatvo

(Ime uložitelja)

Anton F. Pavlak
612 Delany St. Portland, Ore.

PAROBRODNE LISTKE IZ HALIFAXA (CANADA) V DOMOVINO.

Ne zamudite te slatke prilike, pomagajte sebi in svojem v domovini.

TU SO FAKTA,

kako je naš hrvatski bankir

HENRY C. ZARO

v teku 18 dni dostavi denar na hranilno vlogo v Prvo Hrvatsko Štedionico. Vstop 100,000 kron katere je poslal naš rojak Franjo F. Pavlak naložil je na hranilno vlogo sponzorovanjem našega hrvatskega bankirja Henry C. Zaro, katerega mu prinese na vsak dolar po \$10.00. Naša Jugoslavija je postala močna evropska sila in ona je sedaj edina država, ki nima vojnega denarja.

Božič je pred vrati.

Razveselite svoje v domovini, pomagajte jim da bodo imeli tudi oni vsaj malo poenke na svoji misli in božične praznike, da si preskrbe nove in gorke obleke, obuvala in drugo, česar potrebujejo, torej pošljite jim kak tisoč kron, katere so sedaj po tako niski ceni,

Za \$8 dobite 1000 Jug. kronc, ako pošljete denar preko našega bankirja Henry C. Zaro in on vam da jamstvo, da denar gotovo pride v roke prejemniku in pošlje vam potrdilo tamkajšnje pošte s originalnim podpisom na potrdilu.

Potrudite se hitro in ne odlašajte, ker kronc se pričelo iti spet kvilko s svojo ceno, torej čimdelj čakate temveč je vaša škoda.

Pošljite denar takoj in vselej preko našega hrvatskega od državne pooblaščenega bankirja

HENRY C. ZARO,

39 Cooper Square, New York, N. Y.

Vsak mož ali žena, ki redi, kokoši lahko zasluži

\$50 do \$200 na teden

(nobenih kramarij)

Le v prostem času in doma s tem da brične rabiti mojo

Zimsko kokošjo krmo

Pišite v angleškem jeziku pismo ali dopisnico in jaz vam pojasnim moj načrt, po katerem bode imeli od \$50 do \$200 tedensko dohodkov. Ves moj načrt obstoji v kokošji krmi ali takozvani "Winter Egg Maker" zimska kokošja hrana. Po mojem načrtu ni vam treba vložiti niti enega centa, ni vam treba hoditi od doma, ničesar vam ne bo treba prodajati, ničesar ponujati ali sploh kramariti. Vse kar se od vas zahteva je le ENO ali DVE uri prostega časa v tednu. Najvažnejše je pa še to, ko pomagate meni pomagate ob enem tudi svojim prijateljem, asedom in sami sebi in sicer na najboljši način, ki si morete le misliti. Vi jim pomagate, da pridobe po dva do petkrat toliko jajc od svojih kokoši ki so krmljene z enako hrano, in pri katerih imajo enaki trud, ter porabijo ravno toliko časa.

Naj povem še to, zakaj hočem le izvežbane kokoške-rejce pri upeljevanju moje nove zimske kokošje piče. Kot gotovo že

veste, najboljši nasvet je vedno od človeka, ki ima sam svoje skušnje. Jaz bi n. pr. lahko vposlil na tisoče ljudi, da bi širili moje zimsko kokošjo krmo, ki pa bi le malo vedeli o kokošjih ali o umni kokošjeraji s katero se mora človek baviti, ako hoče imeti uspeh in sploh dobiti dosti jajc. Vse kar bi lahko storili je, da bi ponavljali, kar bi jaz naročil, to se pravi, da bi igrali ulogo papirje.

Mesto, da bi vposlil take neiskusne ljudi, šelim pridobiti kot zastopnike osebe, ki so se kdaj poskušali mojo zimsko kokošjo krmo pri svojih kokoših, da bodo vsi moji zastopniki absolutno zmorni valed svojih lastnih skušenj dokazati, kaj prav za prav lahko prinese moja zimska kokošja hrana. Prvo kar šelim, da se vsak moj zastopnik prepriča pri svojih kokoših kako deluje moja nova zimska krma za kokoši ali "Winter Egg Maker". Ta učinkuje na rast perja, daje moč mlekan, krepi zdravje in povzroča da kokoši ležajo na stotine in stotine več jajc. Ako se o tem prebradajo tedaj bom gotov, da bodo moji zastopniki zmorni priporočati mojo zimsko kokošjo krmo in sicer na podlagi svojih lastnih skušenj.

Jaz jamčim mojo zimsko kokošjo krmo, da bodo kokoši legle več jajc in da bode imeli samo le stroškov na duca jajc.

Ako to ni resnica vas ne stane niti en cent. Poskusite 30 dni, da se prepričate in ne pošiljajte denarja.

Prošlo leto, ko sem dal to ugodno ponudbo, so nekateri mislili, da sem zblaznel. Ampak nad 150,000 mož, žen, deklet in mladeničev je radevolje sprejelo to mojo ponudbo in imeli so lep dobiček od jajc. Od tisoč ljudi, ki so sprejeli to mojo ugodno ponudbo, niti eden ni bil nezadovoljen. Vsi so priznali, da sem jaz v pravem. Citajte spodnje izjave nekaterih mojih odjemalcev. Nikar pa ne mislite, da se bo vse to uresničilo tudi pri vaših kokoših in da bode imeli tudi tako velik dobiček pri jajcih, ako se sami ne prepričate o tem. Valed tega jaz šelim, da napravite to poskušajo; poskusite mojo zimsko kokošjo hrano za 30 dni. Ne pošiljajte nobenega denarja. Ako ne bode dobiti vsaj od dvakrat do petkrat toliko jajc kot katerikoli zimo prej, vas ne stane

niti en cent. Ako bodo znašli povprečni stroški na en duca jajc več kot en cent, potem jaz ne računam niti enega centa za hrano. Ali ni ta ponudba poštena? Dovolite, da pojasnim, zakaj ima moja zimska kokošja hrana tak učinek na kokoši.

Zakaj kokoši prenehajo lečiti jajca

Poleti imajo kokoši še vse perje, jih greje sonce, ko je dovolj črvov, koblice, mrčena in zelene paše, je navadno vedno dovolj jajc. Ampak ko prihaja čas ko bi se jajca pričela razvijati v kokoših, takrat navadno prenehajo nešt. Kajti navadno traja do šest tednov za novo rast perja, torej skoro vsi jesen in zimo, da zraste novo perje in radi tega ne ležejo jajc. Torej samoposebi umevno, da se jim mora pomagati, kot se

mora pomagati zemlji, kadar potrebuje raznih potrebnih snovi za dobove nove moči za pridelovanje, katerih ne more dobiti valed onabolega stanja. Ali je torej čudno, ako kokoši ne leže jajc pozimi? Ako krave ne dobijo dobre in tačne krme, ne bodo imele mleka, ako prašiči ne dobijo dobre krme, ne bodo debeli. In to je pri vseh živalih. Tudi semlja vam ne more dati mnogo ako ni v dobrem stanju. Ako kokoši ne dobijo dobre in tačne krme, ne bodo legle jajc.

Kaj potrebuje kokoši?

Kokoši potrebujejo dobre krme, da jim jajca rasti in razvijati, da se lahko obrodijo pred onabolevanjem in boleznijo. Za to je najboljša hrana (Winter Egg Maker) in to je hrana, ki jo potrebujejo kokoši, kadar se leno, strahuje in umirajo.

Kar je varok, da se kokoši radi in ne leže jajc. "Ginger" (Ginger) je mladec potreboval na danje v danje svoje življene moči, ta krtki se potrkala, prišli kokoši, da je priredila, daje boljši svet, daje hrano v njih roke in jih privablja, da kokodakajo kot se nikoli prej. "Alon" je dobra enov, ki pomaga pri izdajanju jajc. Ni čuda, da kokod more igati enako dobro prahovo, kar drugemu je neomanebno za dajanje dovoljno koristna jajc, torej "Alon" jim štiti jajca in hrano, ter obvaruje pred neželimi smetanki in jim štiti vado.

Pošljite kupon

Bodite moj odjemalec!

Šelim, da poskusite mojo zimsko kokošjo krmo deset, dvajset ali trideset dni na svoj trst in ako bode zadovoljni šelim, da pripravite to krmo vašim asedom, ki se bavijo s kokošjerajo. Ni treba ničesar plačati, ampak pošljite dopisnik vašim prijateljem, ki trba boditi od hiše do hiše, ne potrebuje niti enega centa. Zelo lahko si priredite svojo denarja ob prostem času in storili bode svojim prijateljem uslugo. Kak zima, ako denarja pri izdajanju jajc. Jaz šelim, da se vsi moji zastopniki prepričajo, da moja zimsko kokošja hrana je dobra in da bode imeli tudi tako velik dobiček pri jajcih, ako se sami ne prepričate o tem. Valed tega jaz šelim, da napravite to poskušajo; poskusite mojo zimsko kokošjo hrano za 30 dni. Ne pošiljajte nobenega denarja. Ako ne bode dobiti vsaj od dvakrat do petkrat toliko jajc kot katerikoli zimo prej, vas ne stane

niti en cent. Ako bodo znašli povprečni stroški na en duca jajc več kot en cent, potem jaz ne računam niti enega centa za hrano. Ali ni ta ponudba poštena? Dovolite, da pojasnim, zakaj ima moja zimska kokošja hrana tak učinek na kokoši.

Zakaj kokoši prenehajo lečiti jajca

Poleti imajo kokoši še vse perje, jih greje sonce, ko je dovolj črvov, koblice, mrčena in zelene paše, je navadno vedno dovolj jajc. Ampak ko prihaja čas ko bi se jajca pričela razvijati v kokoših, takrat navadno prenehajo nešt. Kajti navadno traja do šest tednov za novo rast perja, torej skoro vsi jesen in zimo, da zraste novo perje in radi tega ne ležejo jajc. Torej samoposebi umevno, da se jim mora pomagati, kot se

ne pošiljajte niti cent!

H. E. GOODRICH, President, Kinsella Co.

321 Bohar Building

Chicago, Illinois

H. E. Goodrich, President, Kinsella Company

321 Bohar Bldg., Chicago, Ill.

Send Mr. Goodrich, if my hens do not lay extra winter eggs at a cost of 1c per dozen as a result of "Two-for-One", you guarantee to refund my money on request. On this condition you may send me the following, as checked, on 30 days' trial.

☐ 1 package of "Two-for-One" for which I will pay the postman \$1 upon arrival.

☐ 2 packages of "Two-for-One" for which I will pay the postman \$2.25 on arrival.

☐ 3 packages of "Two-for-One" for which I will pay the postman \$3.50 on arrival.

NOTE: The remedies below will help you make more money with your poultry. Order now. All sent on our money-back guarantee. Send no money now.

☐ 1 bottle Kinsella Bone-vite, for which I agree to pay the postman \$1 on arrival.

☐ 1 box of Kinsella Bone-vite, for which I will pay the postman \$1.50 on arrival.

☐ 1 box of Kinsella Bone-vite, for which I will pay the postman \$1.50 on arrival.

Name: _____

P. O. _____

State: _____

Kdor ljubi dobro, podobno št.
vo, naj takoj naroči obe knjigi in
ne bo mu žal.
Vsa naročila prejema tajnik
Leposlovno-znanstvene knjižnice
S. N. P. J.:
Frank Alm,
2124 So. Crawford Ave.
(Adv.) **Chicago, Ill.**

Frank Alot,

2124 So. Crawford Ave.

Chicago, Ill.

100

